

N:o 9.

Ank. till Riksd. kansli den 18 februari 1907, kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl.

Maj:t angående ändring af 81 § växellagen m. m.

Lagutskottet har till förberedande behandling förehaft en till utskottet öfverlämnad, inom Andra Kammaren af Herr C. A. Danielsson väckt motion (n:o 1), så lydande:

»För närvarande drager eu växelprotest med stämpel inalles en kostnad af 4 kronor 50 öre. Då stämpeln kostar 50 öre, utgöra sålunda de 4 kronorna den ersättning, som uppbäres af den person, hvilken verkställer protesten.

Det förefaller, som om detta arfvode vore onödigt högt, och säkerligen skulle öfverallt lämpliga personer finnas hugade att åtaga sig uppdraget att verkställa växelprotester för ett betydligt mindre arfvode än det nuvarande.

Det skall icke förnekas, att många växelprotester ha sin grund i gäldenärens slarf och lättsinne att ikläda sig förbindelser utöfver sin förmåga. När detta är händelsen, medgifves gärna, att inga sådana förmildrande omständigheter föreligga, till hvilka man egentligen behöfver taga hänsyn. Men mestadels är det nog tyvärr så, att oförmågan att fullgöra de åtagna förbindelserna har sin grund i oförvållade olyckor och förluster, och att då öka den redan förut tunga bördan genom denna onödiga skattläggning är icke som sig bör. Men det finnes också, i synnerhet på mera aflägsna orter på landsbygden, en annan kategori af växelacceptanter, för hvilka det är onödigt hårdt att gälda så höga protestkostnader. Det är nämligen så, att det numera blifvit alltmera vanligt att, äfven då små landtbrukare

behöfva anlita kredit vid inköp af gödnings- och fodermedel, utsäde m. m. — och huru många smärre landtmän ha tillräckligt mycket kapital för att kunna undvika detta — så säljes det icke till dem utom mot accept. Men många sådana acceptanter sakna förutsättning att förstå växellagens bestämmelser och veta icke, förrän deras växel protesteras, att det icke är med denna som med ett vanligt lån eller en vanlig skuld, att infriandet utan risk kan uppskjutas någon kortare tid, ifall pengar saknas på förfallodagen. Mången liten jordbrukare saknar också med sin 12 à 15 timmar långa arbetsdag tid att föra några böcker, och äfven af detta skäl kan det ofta hända, att han öfverraskas att få utbetala i protestkostnader en summa, som är oskäligt stor i och för sig själf och i ännu högre grad i förhållande till skuldsumman och den försummelse, till hvilken han gjort sig skyldig.

De höga kostnaderna för växelprotester äro sålunda en mycket kännbar och i allo omotiverad extra beskattning af dem, som minst kunna bära en sådan. Den synes icke heller ha något annat ändamål än att skaffa stora inkomster åt de personer, som på grund af gällande lag eller laga förordning äga att förrätta dylika protester. I större städer uppgå dessa inkomster till mycket höga belopp. Äfven på landsbygden är det på sina håll och då förnämligast inom de fattigaste bygderna ett mycket lönande uppdrag att inneha uppdrag att protestera växlar. Det finnes exempel på, att på platser af icke så synnerligen stor betydelse ute på landsbygden dylika personer ha en inkomst af 1- à 2,000 kronor och kanske mer per år för växelprotester. Att ett sådant olämpligt förhållande kan råda beror naturligtvis därpå, att vid växellagens affattning och bestämmandet af protestkostnaderna hänsyn icke tagits till deras förhållanden, som skola gälda kostnaderna.

Emellertid är det ju en naturlig och prisvärd sträfvan i våra dagar att utjämna oformligheter och att tillse, att de ekonomiskt svaga icke utsättas för onödiga ekonomiska påkänningar. I af naturen mindre lyckligt lottade bygder känner befolkningen som en börda och en orättvisa, att sträfsamma och sparsamma personer, som på grund af de karga förhållandena arbeta för mycket ringa vinst, äfven vid oförvållade svårigheter att inlösa sina förbindelser skola afkrävas en så oskäligt hög extra skatt som den här omhandlade protestkostnaden. Det synes därför icke obilligt, att en ändring vidtages härvidlag.

Enligt gällande växellag af den 7 maj 1880 skall vid verkställande af växelprotest protokoll föras. Men därjämte skall protestförrättaren

skrifva ett bevis om protesten på själfva växeln. Enligt kungl. förordningen af den 7 dec. 1883 angående expeditionslösen skall ett protestprotokoll gäldas med 2 kr. för första arket och 1 kr. för de öfriga. Alltså blir kostnaden i praktiken 2 kr., då i regeln endast ett ark erfordras. Då för växelprotestens utförande fordras ett besök hos acceptanten, har protestutfärdaren rättighet att därför taga 1 kr. i betalning. Vidare får för beviset å växeln debiteras 1 kr., hvilket tillsammans gör 4 kr., eller med tillägg af stämpelavgiften 4 kr. 50 öre.

Då bevis om protesten åtecknas växel, synes det vara ett onödigt mångskrifveri, att ett särskildt protokoll därjämte behöfver föras. Men i och för en ändring härvidlag erfordras, att de ofvan anförda orden ur växellagen § 81 borttagas. Redan därigenom skulle själfva protestkostnaden reduceras till hälften eller 2 kr. Men i betraktande af den ringa möda, som förrättningsmannen har, och då tyvärr växelprotesternas antal är så stort, att inkomsten för honom i alla fall blir ganska betydlig, förefaller det, som om 50 öre vore skäligen ersättning för besöket hos växelacceptanten. Då man vet, att dessa besök verkställas alla på samma tid på dagen, så blefve det äfven med det nedsatta priset säkerligen en god inkomst för den använda tiden.

Genom de här föreslagna åtgärderna skulle sålunda kostnaderna för växelprotesten nedbringas till 1 kr. 50 öre, eller med tillägg af stämpelavgiften inalles 2 kr., hvilket synes, redan det, vara en hård beskattning för mindre bemedladt folk, som råka i ekonomiskt trångmål.

På grund af hvad jag sålunda anført, får jag vördsamt föreslå, att Riksdagen behagade besluta i skrifvelse till Kungl. Maj:t i underdånighet anhålla, att Kungl. Maj:t ville för Riksdagen framlägga ett förslag till sådan ändring af § 81 af växellagen af den 7 maj 1880, att denna paragraf finge följande lydande: »Protest skall verkställas af Not. Publ., eller annan därtill i lag bemyndigad person»; och att den kungl. propositionen äfvenledes innehölle förslag till sådan ändring af §§ 82 och 83 af samma lag, hvilken ändring betingas af den förändrade lydelsen af § 81.»

De af motionären omförmälda lagrummen i gällande växellag hafva följande lydelse:

§ 81. »Protest skall verkställas af notarius publicus eller annan därtill i lag bemyndigad person; och skall däröfver protokoll föras.»

§ 82. »Den öfver protesten upprättade handling skall innehålla: afskrift af växeln eller växelkopian med allt hvad därå finnes tecknadt; den sökandes begäran eller påstående; det svar, som gifves af den mot hvilken protesteras, eller anmärkning, att svar ej kunnat erhållas eller att han ej kunnat träffas; uppgift på orten hvarest och tiden när protesten sker, samt slutligen underskrift af den, som protesten verkställer.

Om verkställd protest skall anteckning göras å växeln eller afskriften däraf.»

§ 83. »Begäres växelprotest mot flere personer på samma ort, må endast ett protokoll däröfver upprättas.»

För vinnande af den åsyftade nedsättningen i kostnaden för växelprotest ifrågasättes nu borttagande af bestämmelser om protokolls förande, hvaraf dock skulle föranledas ändringar i andra delar af lagen än de af motionären omnämnda.

Utskottet kan emellertid icke dela den af motionären uttalade mening, att, då bevis om protest skall tecknas å växel, som protesterats, upprättande af särskildt protokoll öfver protesten skulle vara onödigt. Uppenbarligen kan beviset å växeln icke gifvas den omfattning, att däri kunde inrymmas alla de med protestens verkställande förbundna omständigheter, som vid realiserande af den på växeln grundade fordringsrätt kunna vara af vikt att åberopa, omständigheter, hvarom enligt hvad § 82 utvisar, anteckning skall ske i protokollet.

På grund häraf hemställer utskottet, att

förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 18 februari 1907.

På lagutskottets vägnar:

C. A. SJÖCRONA.
